

Magyarország a vadludak európai országútján

Magyarország – a vadludakról szóló összefoglaló tanulmányok tanúbizonysága szerint – változatlanul az európai vadlúdvonulás és telelés egyik legfontosabb területe. Nem változatlan viszont az egyes fajok szerepe, hiszen megváltoztak a Kárpát-medence ökológiai adottságai is az elmúlt évtizedekben. Az adottságok megváltozására eltérő módon válaszoltak az egyes vadlúdfajok. Természetesen nemcsak nálunk, de a fészkelő- és a többi telelőterületen, nemkülönben a vonulási helyeken is a korábbiaktól eltérő viszonyok alakultak ki. Annak a rendkívül érdekes helyzetnek voltunk tanúi az elmúlt 10–20 évben, amikor a közép- és kelet-európai társadalmi-gazdasági változások rányomták bélyegüket a környezet állapotára, amely aztán érdemben megváltoztatta a vonuló vadludak megoszlását a telelőterületeken.

Hol, hogyan és mit számolunk?

A korábbi vizsgálatok, illetve ismeretek lehetővé tették, hogy a legfontosabb éjszakázóhelyeket vonjuk be az állományfelmérések körébe. Ismereteink szerint vizsgálataink szinte teljesen lefedik a hazai vadludas területeket. A hálózat kialakítása után a megfigyelések 1984 őszén kezdődtek, koncentrálna november hónapra. E munkát folytattuk 1985 őszén, szintén novemberre helyezve a hangsúlyt. A megfigyelőhálózat kiépítése és „bevezetése” után, 1986 októberétől a folyamatos, havonkénti megfigyelésre térünk át. A felméréseket kizárólag a vadludak éjszakázóhelyein végeztük, rögzítve a kihúzó és a vízen maradó mennyiségeket. Az 1984-ben megindított *Magyar Vadlúd Monitoring* 20 körzetben, több mint 60 megfigyelőhelyen végzi munkáját augusztus és április közötti hónapokban. Megfigyeléseink kiterjednek a Magyarországon potenciálisan előforduló valamennyi vadlúdfajra. A megfigyelések lehetőséget adnak arra, hogy szezononként feltérképezzük az egyes fajok tér-idő mintázatát, megállapíthassuk az állománydinamika hosszú időszakra vonatkozó trendjeit, az egyes területek fajdominancia-viszonyait

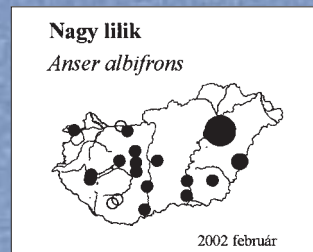
Nagy lilik

(*Anser albifrons*)

A holarktikus elterjedésű faj eurázsiai fészkelő areája Oroszország ÉNy-i területeitől az észak-szibériai Kolimáig, valamint a Novaja Zemlja déli szigeteiig húzódik, ami folytatódik Észak-

Amerikában és Grönlandon is. E kiterjedt fészkelőterületen öt alfaját írták le. A törzsalak (1), az *Anser albifrons albifrons* Eurázsia arktikus tundráin a Kanin-félszigettől (44°E) a Kolima folyóig (155°E), a 66–77°N szélességi körök, egyszersmind a 4°C és

10°C-os júliusi izotermák között, (2) az *A. a. flavirostris* Grönlandon, míg (3) az *A. a. frontalis* ÉK-Szibériában és É-Kanadában fészkel. Ugyancsak Kanadában, a Mackenzie-medence vidékén fészkel (4) az *A. a. gambelli*, míg Alaszkában, Anchorage körzetében (5) az *A. a. elgasi*. Ezen utolsó alfaj ér-

vényessége azonban kérdéses.

Az *Anser albifrons albifrons*nak korábban 5, mára 4 fészkelő/telelő populációját különítették el: (1) Ny- és közép-szibériai, fészkelő populáció, ÉNy-

Európában telel: 600 000 pld, (2) Ny- és közép-szibériai költő populáció, Közép-Európában telel:

100 000 pld, (3) É-szibériai költő populáció, a Fekete-tengernél és Törökországban telel: 650 000 pld, (4) É-szibériai költő populáció, a Kaszpi-tengernél és Irakban telel: 15 000 pld. A fekete-tengeri és anatóliai telelő populációkat (3) mára összevonták. A balti- és északi-tengeri telelő populáció (1) növekedése az 1950-es évek óta töretlen, mintegy tízszeres, annak idején csak 10 000–50 000 madarat számláltak. A pannon telelő populáció (2) állománya ugyanez időszakban a korábbi 400 000–500 000 pld-ról mintegy ötödére csökkent. A fekete-tengeri/anatóliai telelő állomány (3) az 1980-as években mindössze 250 000 pld-t számlált, az 1990-es évek elején azonban egyedszáma hirtelen 350 000–700 000 pld-ra nőtt. Ezek az adatok azt mutatják, hogy a korábban a pannóniai régióban te-

lelő nagy liliknek zöme újabban a pontusi régióban (Románia, Bulgária) telel. A kaszpi telelő állomány (4) csökkenő, adatai azonban nagyon bizonytalanok. Mindezeket összegezve az *A. albifrons albifrons* állomány nagysága mintegy 1 365 000 pld-ra, vagy – a bizonytalansági tényezőket is figyelembe véve – 760 000–1 340 000 pld-ra tehető.

A nagy liliknek 5 felvonulási útvonala vezet a telelőterületekre. Az (1) északi, fehér-tengeri útvonal a Kara-, a Fehér- és a Balti-tenger partvonalát követi, ezen az ÉNy-európai és a pannóniai telelőterületekre vonulnak. A (2) középső, orosz útvonal Oroszország középső részén és Fehéroroszországon át húzódik, itt az ÉNy-európai, a pannóniai és a pontuszi telelőterületekre vonulnak. A (3) déli, kaszpi-/fekete-tengeri útvonal – Szibérián, az Ob mentén, Kazahsztánon és a Volga-deltán át vezet a pontuszi/anatóliai és a kaszpi telelőterületekre. A (4) nyugati, ukránai útvonal Oroszország Ny-i felén és Ukrajnán át ugyancsak a pontuszi és anatóliai telelőterületekre vonulnak. A (5) keleti, volgai útvonal az Ural Ny-i oldalán és a Volga völgyén át ugyancsak a pontuszi/anatóliai és a kaszpi telelőterületekre vezet. A telelőterületeken tehát különböző fészkelőállományokból, különböző útvonalakon összegyűlt keverék népeségek alakulnak ki, ami bizonyossá teszi a telelőterületek közti kapcsolatokat, és a már említett esetleges vonuláscsökkenés lehetőségét is. E lehetőségre éppen az az 5 holland gyűrűs egyed szolgáltat bizonyí-

téket, amelyeket a téli hónapokban (XII–I–II) jelöltek Hollandiában, és még vagy ugyanazon év decemberében terítékre kerültek Magyarországon (2 pld), vagy 2 (1 pld), illetve 5 (2 pld) év múlva kerültek meg egy másik, mintegy 1200 km-re DK-re elhelyezkedő teletőterületen. Egy, a Tajmir-félszigeten (4300 km), július végén gyűrűzött egyed 4 és fél év múlva K-Magyarországon került kézre.

Az első nagy lilikek érkezése Magyarországon szeptember közepére/végére tehető, november-

ben/decemberben tetőzik számuk, télen egy részük D-re/DK-re vonul tovább, majd a tél végén kezdődő visszavonulással, február/márciusi tavaszi tetőzéssel, április elejéig többnyire az utolsók is elhagyják a Kárpát-medencét (1. ábra).

A nagy lilik állományja az 1990-es évek elejére oly mértékben megfogott, hogy a 8/1993. FM. számú rendeletben átmeneti vadászati korlátozást kellett életbe léptetni e fajra.

A hosszan tartó száraz időszak okozta táplálékhiány mellett, az alföldi éjszakai zónahelyek állandó vadászata együttesen

eredményezte azt, hogy a nagy lilikek áttették teletőterületeiket a Fekete-tenger mellékére, az ún. pontuszi ré-

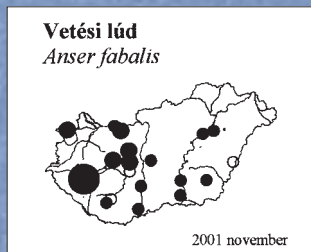
gióba. A kímélet bevezetése, illetőleg a csapadékosabb évek beköszönte után előbb tavasszal, majd ősszel lassan visszatértek a nagy lilikek a Kárpát-medencébe. Ezt a pozitív trendet (2. ábra) azzal lehet igazolni, hogy 1989-ben 15 000 pld-nyal tetőzött a faj az

őszi vonuláson, 2000-ben már 82 000 pld-nyal. A tavaszi átvonuló mennyiség 1990 februárjában mindössze 6200 pld (!) volt, ugyanez az érték 2002 februárjában már 107 000 pld-nak adódott úgy, hogy közben 1992 februárjában 166 000, 1995 februárjában pedig 137 000 pld-t is számláltunk. A növekmény elsősorban az alföldi területekre koncentrálódik, de a Dunántúlon is megszorodott a mennyiségük (1. térkép).

Vetési lúd

(*Anser fabalis*)

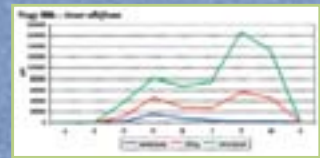
A vetési lúd fészkelőterülete Izlandtól, a Spitzbergáktól, Közép- és Észak-Skandináviától Kelet-Szibériáig húzódik. Ezen elterjedési területen belül a tudomány 5 alfaj és két színváltozat létét fogadja el. Ezek közül kettő tundrai (*A. f. rossicus* és *A. f. serrirostris*), három pedig tajgai alfaj (*A. f. fabalis*, *A. f. middendorfi* és *A. f. johanseni*). A faj elterjedésének nyugati része az *A. f. fabalis* és *A. f. rossicus*, a keleti pedig az *A. f. serrirostris* és *A. f. middendorfi* költőterülete. A középső, erdős terület nyugati részén – úgy tartották – az *A. f. fabalis* és az *A. f. rossicus* alfaj erősen keveredik. Európába elsősorban e két alfaj és kevert állományai jutnak el. Hazánkban tömegesen az *A. f. rossicus*, tehát a tundrai vetési lúd, illetve az *A. f. fabalis* 5 *rossicus* alfajok átmeneti formái jelennek meg. Mellettük ritkán megfigyelhető tipikus *fabalis*, *johanseni*, sőt *serrirostris* példány is. Az egykor önálló fajként elkülönített Suskin-lúd

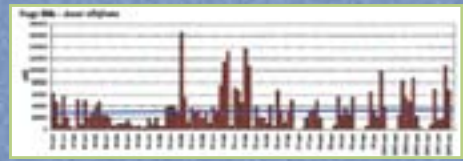
(*Anser neglectus*) és Buturlin-lúd (*Anser carneirostris*) színváltozatnak tekintendő.

A vetési ludak vonulása Európában egyrészt az Ibériai-félsziget és az Atlanti-óceán partvidéke, illetve a Pannon régió felé irányul. E két területre két vonulási útvonalon érkeznek a vetési ludak: (1) fehér-tengeri/balti-tengeri útvonalon, és a (2) kontinentális útvonalon. A tengerpartot követő populáció – amely a Kola- és a Kanin-félszigeten, a Malozemelszkaja és Balsozemelszkaja tundrán fészkel – a lengyel-német-holland-belga teletőhelyekre vonul, egy részük azután télközi köztes vonulással eléri a Pannon régiót. A másik vonulási úton közlekedők – amelyek a Novaja Zemlján, a Jamal- és Gidán-félszigeten, továbbá a Tajmir-félsziget Ny-i részén fészkelnek – az Ob folyását, majd az Urált követve Ny-ra fordulnak, s Fehéroroszország térségében kettéválnak. Egyik (nagyobb) részük célterülete ugyancsak a Lengyel-német-síkság, míg másik (kiseb) részük közvetlenül a Pannon régióba vonul. E két terület között ugyancsak határozott kapcsolat van. A Pannon régió tehát –

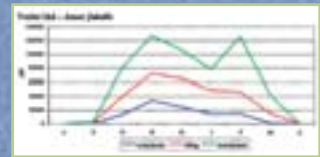
1. ábra

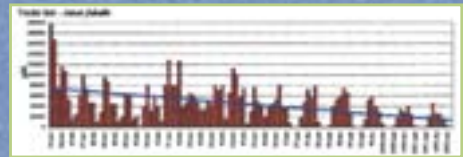
2. ábra

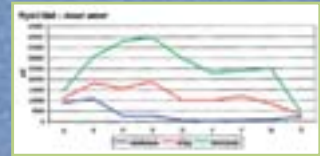
3. ábra

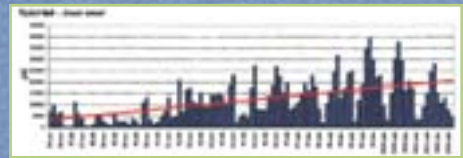
4. ábra

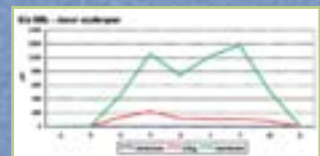
5. ábra

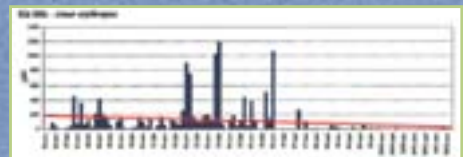
6. ábra

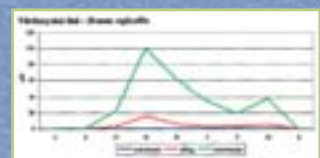
7. ábra

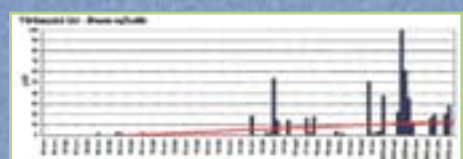
8. ábra

9. ábra

10. ábra

amelybe hazánk is beletartozik – a vetési lúd egyik legfontosabb vonuló- és teletőterülete.

A vetési lúd szeptember végén érkezik hozzánk, és legkésőbb

áprilisban távozik hazánkából. Enyhe telek után már március végére eltűnhet vizeinkről (3. ábra). A Dunántúlra előbb, az Alföldre később érkezik meg, amit az északi fészkelési és vonulási területek időjárási viszonyai is befolyásolnak.

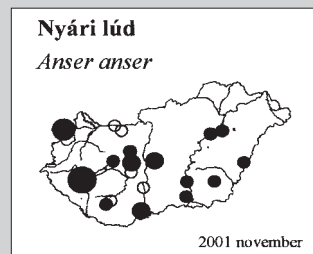
A Magyarországon megkerült vetési ludak zömét Németországban (főként a Gülper-See-nél) és Hollandiában gyűrték. Ismert egy orosz példány, amelyet a Jenyiszej torkolatában jelöltek meg, és még ugyanazon év őszén, jelölési helyétől 4107 km-re került kézre. 1996 júliusában a Dolgaj-öbölben, a Vajgah-szigeten jelölt vetési ludakból 4 pld még ugyanazon telelési idényben (XII-I.) – jelölési helyétől 3300 km-re – került meg Magyarországon.

Az *A. f. fabalis* világgállománya mintegy 100 000 pld-ra tehető, az *A. f. rossicus* alfaj Közép- és Ny-Európában telelő állományát, a számlálások kiterjedtebbé válásával, együttesen már mintegy 600 000 pld-nak becsüljük. Korábban ennek csak felét, 300 000 pld-t adtak meg. A hazai állományváltozásról annyit tudhatunk, hogy az 1950-es években tapasztalható nagyarányú fogyatkozás után az 1970-es évekre először lassú, majd gyors állomány-növekedés következett be. Ennek mértéke a vetési lúdnál mintegy 40%-os volt. Az 1980/1981-es idényben pedig bekövetkezett a nagy váltás is, a Magyarországon vonuló és telelő vadludak között a vetési lúd átvette a vezető szerepet. Ezt követően a vetési lúd állomány-növekedése a korábbinál is intenzívebb volt, 1984 novemberében mintegy 197 000 pld-nyal tetőzött. Az 1980-as évek közepétől észlelt csökkenése után a korábbi csúcsmennyiségnek csak fele-harmada jelent meg. Megfogyatkozását részben az enyhe telekre, részben a hosszú száraz periódusra vezettük vissza. Enyhe teleken a tőlünk É-ra fekvő területeken (Németország, Csehország) megreked a vonulás. A csapadék hiánya elsősorban az Alföldön eredményezte a vetési lúd visszaszorulását. Az 1990-es évek közepe óta tapasztalható, változatlanul alacsony és csökkenő, tetőző egyedszámok (4. ábra) elsősorban a privatizációval megszűnt nagyüzemi kukoricatarlók kínálta táplálékhiány miatt a vadludak számára vezethető vissza. Az utóbbi évek enyhe telein alig 40 000-50 000 vetési lúd jelenik meg vi-

zeinknél. Hazánkban a legnagyobb tömegek az elmúlt években a Fertő-tónál, a Balaton Ny-i medencéjében és a Kisbalatonon, a tatai Öreg-tónál, a Dinyenyési-Fertőnél és a soponyai halastavaknál vonultak át (2. térkép).

Nyári lúd

Anser anser
Közép-Európa, így hazánk egyetlen fészkelő, de nem vadászható vadlúdfaja az egész Palearktisznak is jellemző fészkelő vadlibája, amely É- és K-Európában, DNy-, Közép- és K-

Ázsiában költ. Európai elterjedését Izland, É-Skócia és Norvégia, illetve Kis-Ázsia között határozhatjuk meg. Közép-Európa minden országában fészkel kisebb-nagyobb állománya. A törzsalak az *Anser anser anser* Ny- és É-Európában, K-en az Urálig, az *A. a. rubrirostris* az Uráltól DK-Európán, a Kárpát-medencén és K-Törökországon át Ázsiáig fordul elő. Néhány telepített populációja is él Ny-, illetve D-Európában (Belgium, Hollandia, Olaszország), ezek a madarak is az *A. a. rubrirostris* alfajhoz sorolhatók. A nyári lúd telelőterületei jól elkülönülnek.

Az *A. anser* alábbi populációit tartja ma nyilván a tudomány: (1) izlandi, (2) skóciai, (3) brit-szigeteki telepített, (4) ÉNy-európai, (5) közép-európai, (6) fekete-tengeri, (7) DNy-ázsiai. A nyári lúd közép-európai populációja az *A. a. rubrirostris*, valamint ezen alfaj és az *A. a. anser* közötti átmeneti típusok sorolhatók. A legfontosabb fészkelőterületei Magyarországon, Ausztriában, Csehor-

szágban, Szlovákiában vannak, továbbá ez a populáció a balti régió (Finnország, Észtország, Lettország és Litvánia) madarait is magába foglalja.

Magyarországon a legfontosabb fészkelőhelyek a Hortobágyon, a Mezőföldön, a Kis-Balatonnál, a Balatonnál, a Fertő-tónál és a Kiskunságban vannak. Egyre több helyről ismertek újabb és újabb nyárilúd-fészkelések hazánkban.

A nyári lúd vonuló madár, izlandi populációja a brit szigeteken telel, de a skóciai populáció – hasonlóan a telepített brit populációhoz – helyben marad télen. ÉNy- és Közép-Európa É-i felének állománya Hollandiában és Spanyolországban telel, Közép-Európa (köztük a Kárpát-medence) állománya É-Afrikában tölti a telet. A Fekete-tenger, valamint a Kaspi-tenger melléki populáció ugyancsak helyben marad. A magyar fészkelő populáció déli

valamint a 100 000 pld-os Kaspi-tenger melléki populációkkal Európa (a Ny-Palearktisz) nyárilúd-állománya mintegy 601 000 pld-ra tehető. Az elmúlt évtizedben mindenütt növekedett vagy legalább szinten maradt az állomány, kivéve az izlandi populációt, amely néhány éve még 100 000 egyedre számlált.

Magyarország 1965. évi fészkelő nyárilúd-állományát a Fertő-tó nélkül mintegy 250 párba becsülték. 1977-ben az állomány már 350-400 pár volt. Az 1980-as évek elején 650-760 párnak határozták meg fészkelő állományukat, míg az 1990-es évek végén 1000-1100 párt közöltek. A 2000. évi fészkelőpár-felmérés legalább 2000 párban határozta meg Magyarországon fészkelő nyárilúd-állományát.

A nemzetközi számlálások keretében szeptemberben végzett hazai felmérések azt mutatták, hogy a fészkelő állomány-nagyság a szaporulattal kiegyensúlyozva 10 000-15 000 pld-ra növekedett az utolsó 10 évben (1989-ben még csak 3200 pld-t, 1990-ben csupán 1350 pld-t számláltunk). Ez a szeptemberi állomány az ősz folyamán az északra hódoló évszéllel együtt elmozdul. Novemberben átlagosan mintegy 16 000 pld, maximum 39 710 pld (1999) volt a megfigyelt mennyiség. A hidegek beálltával tavaink befagynak, a nyári ludak elvonulnak vizeinkről. Januárra átlagosan 5000 pld marad itt, enyhe teleken azonban olykor 15 000-17 000 pld is áttelel. A tavaszi visszavonulók száma márciusban tetőzik, ekkor átlagosan 6000 pld-t, jobb években 22 000 pld-t is lehet vizeinknél számlálni (5. ábra).

A védett nyári lúd évenkénti tetőző állományának dinamikája erősen növekvő trendet mutat. A védelemnek, a javuló környezeti viszonyoknak köszönhetően – annak ellenére, hogy rajtunk kívül mindenütt vadásszák – az 1988. októberi 5600 pld-nyal szemben 1999. novemberben csaknem 40 000 pld-nyal, 2001 novemberében is 28 000 pld-nyal tetőzött Magyarországon egy időben észlelt mennyisége (6. ábra). A korábbi alföldi súlyponttal szemben területi eloszlása újabban a Dunántúlra koncentrálódik, különösen a Fertő-tó és a Kis-Balaton szerepe emelendő ki (3. térkép).

(Folytatás a 29. oldalon)

Magyarország a vadludak európai országútján

(Folytatás a 22. oldalról)

Kis lilik

Anser erythropus

A globálisan veszélyeztetett kis lilik palearktikus elterjedésű faj, Eurázsia északi részein költ É-Skandináviától ÉK-Szibériáig. A legfontosabb fészkelőterületei a Jamal-félsziget és az Ob alsó folyásának vidéke. Teelőterületei DK-Európára – Görögországtól a Fekete-tengerig, a Kaszpi-tenger vidékére, a Közép-Keletre és Kínára összpontosulnak. Korábban kis számban Egyiptomban is teelt, de erről napjainkban nincsenek valós megfigyelések. A DNy-európai teelőterületekről történő felvonulás egyik útvonala Magyarországon keresztül vezet. A faj védelmének legnagyobb problémája éppen a teelő-területek valószínűtlenül nagy kiterjedésében adható meg. Ugyanazon skandináv populációban élő egyedek közül Németországban, Magyarországon és Görögországban teelőket is meghatároztak. Egy másik populáció esetében Magyarország, Bulgária, Görögország és Kazahsztán volt a jelölt madarak végállomása.

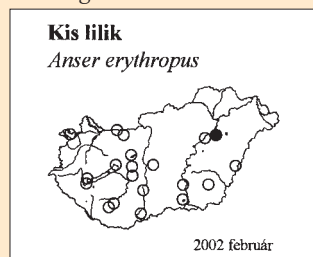
A kis liliknek tehát a pannoni régió egyik teelési, illetve átvonulási területe. A teelő-helyeket nem tartja olyan biztosan, mint más fajok. Első példányai szeptember végén, még inkább október elején érkezhettek. Őszi tetőzése novemberre tehető. Nagy hidegekben tovább vonulhat DK irányban, ekkor teljesen el is tűnhet országunkból. A tavaszi visszavonulása elhúzódhat. Már januárban visszaérkezhetnek, de igazából február átvonulásuk fő ideje. Márciusnál tovább nem maradnak nálunk. Előfordulhat, hogy enyhe teleken áttelelnek (7. ábra). Ilyenkor korábban nagyobb csapatai is itt rekedhettek.

A kis lilik világállományát az 1960-as években még mintegy 100 000 pld-ra becsülték. Már ez is csak töredéke az 1950-es évek előtti egyedszámnak. Egyes vélekedések szerint az 1950-es években ennyi vonult át Magyarországon. Napjainkra ez a mennyiség mintegy 21 000 pld-ra csökkent, ebből 15 000 pld a Fekete-tenger és a Kaszpi-tenger vidé-

kén telet, és hozzávetőlegesen 6000 pld vonul el K-Ázsiába.

A Magyarországon megjelenő mennyiség már az 1970-es években is csak mintegy 3–5%-a volt az 1950-es években becsült tömegnek. Az 1980-as években évről évre hullámzó tetőzését tapasztaltuk, ekkor 100–400 pld volt az éves maximuma. 1992 és 1996 között – hasonlóan a Bulgáriában, Romániában és Görögországban észlelt jelenséghez – kulmináló mennyisége 900–1200 pld közötti volt, ami reményre adott okot a faj jövőjét illetően. 1997-től azonban katasztrofális visszaesést rögzítettünk. A 2000/2001-es és a 2001/2002-es idényben is maximum 6–6 pld-t figyeltünk meg területeinken és monitoringunk keretében (8. ábra). Területi megoszlásában (4. térkép) a Tiszántúl – a Hortobágy, Biharugra és a szegedi Fehér-tó játszottak kiemelt szerepet. Alkalmilag nagyobb számban észleltük a kiskunsági szikes tavaknál, illetve néhány egyedét akár a Dunántúlon is.

A legfontosabb hazai teelő-

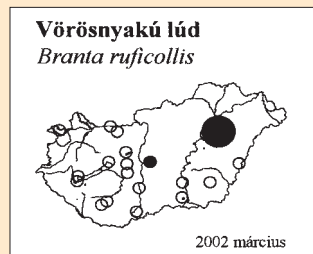

területeinek és környékének védelme segíthet a faj kipusztulásának elodázásában. Félő, hogy a felsorolt okok miatt kicsi az esély fennmaradására.

Vörösnyakú lúd

Branta ruficollis

A legdekoratívabb palearktikus elterjedésű vadlúdfajunk Oroszország északi részén, a Tajmir-, Gidan-, valamint Jamal-félszigeten költ, a telet pedig DK-Európában, Románia és Bulgária fekete-tengeri partjainál tölti. Néhány egyed – a régi közlések szerint – rendszeresen megjelent téli időszakban Ma-

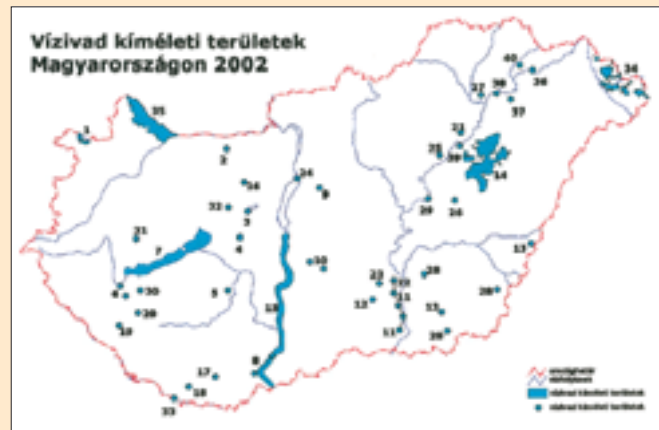
gyarországon, Görögországban és Törökországban, sőt korábban Egyiptomban és Irakban is.

Hazai megjelenése októberre tehető, de novemberben tetőzik megfigyelhető létszáma. Ettől kezdve számuk egyre fogy, feltételezhetően továbbrepülnek DK-re a Fekete-tengerhez. Márciusban van egy kisebb visszaáramlás, de gyorsan eltűnnek vizeinkről (9. ábra).

A faj teljes állomány nagyságát mintegy 70 000 pld-ra becsülik, s mennyisége kismértékben növekszik. Talán ezzel is magyarázható, hogy amíg korábban faunisztikai esemény volt megjelenése hazánkban – s ez a megállapítás érvényes az 1990-es évek közepéig –, addig az utóbbi években egyre nagyobb számban észleljük vizeinknél. 1996 novemberében már 53 pld-t rögzítettünk, 2000 novemberében pedig már 100 pld-t. 2002 márciusában is 28 pld-t számláltunk (10. ábra). Elsősorban az Alföldön, főként a Hortobágyon és a Kiskunsági Szikes tavaknál fordul elő, de mindennél megjelenhetnek egyes példányai, vagy néhány fős csapatai (5. térkép). A faj védelme szempontjából Magyarországnak nincsenek kiemelt feladatai.

Védjük őket, és gazdálkodjunk a vadludakkal!

Ha a tárgyalt vadlúdfajok állományváltozásainak mintegy 20 éves trendjeit tekintjük, akkor

nőtt a nagy lilik, a nyári lúd és a vörösnyakú lúd, csökkent a vetési lúd és katasztrofálisan csökkent a kis lilik mennyisége.

A kis lilik állományváltozása nem hazai okokra vezethető vissza, és igazából nem a hazai védelmi tevékenység fogja megoldani – ha valaha is képes lesz erre – állományának megmentését. A vetési lúd esetében más a

helyzet! Fel kell hívni a figyelmet arra a negatív hatásra, amit a nagyüzemi kukoricatermesztés jelentős mérvű visszaesése okozott a vadlúdfajok dinamikájában: hatására csökkent a táplálékkinálat, a vadlibák így általában nem jönnek be a korábbiakhoz mérhető tömegben a Kárpát-medencébe, megrekednek a Dél-Morva-síkságon, ahol a számuk a korábbi évekhez viszonyítva megnégyszereződött. A nagy lilik a korábbi traumát – erős vadászati nyomás az alföldi területeken, száraz periódus – kiheverte, magyar teelő állománya regenerálódott, aminek fenntartása közös érdekünk. A nyári lúd számára pedig egyértelműen minden – a nagy liliknél ismertetett – körülmény kedvezett, továbbá a védett státus vezetett eredményre.

A Magyarországon teelő vadlúdállomány nagysága a jövőben egyrészt attól függ, hogy az éjszakázó területeket zavarástól mentessé tudjuk-e tenni, azaz a kíméleti területekként (vadászattól is elzárva) kezelhetők-e, másrészt attól, hogy a táplálékforrás biztosítható lesz-e számukra vad- és természetvédelmi források felhasználásával, illetve a mezőgazdálkodók bevonásával. Különösen fontos az 1993-ban bevezetett vízivad kíméleti területek – azóta bővülő – hálózata (6. térkép), amely biztosítja a vadlúd éjszakázó helyek nyugalalmát. Ez a feltétele annak,

hogy a libák vadászterületeiken maradjanak, s a húzásokon vadászhatók legyenek. Vadászati jogszabályaink ma ezt – a napi terítékkorlátozással is szigorítva – biztosítják!

Prof. Dr. Faragó Sándor
egyetemi tanár, intézetigazgató,
Nyugat-Magyarországi
Egyetem
Vadgazdálkodási Intézet